

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ประเภทยาฆ่าหญ้า¹

ณัฐพรรัตน์ คำพิบูลย์²

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ประเภทยาฆ่าหญ้า โดยศึกษาจากความหมาย แนวคิด ทฤษฎีและมาตรการกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ประเภทยาฆ่าหญ้า ประกอบกับศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ประเภทยาฆ่าหญ้าของประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบันจากสถิติของศูนย์วิจัยและนวัตกรรมแรงงาน กองเศรษฐกิจการแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน พบว่ามีผู้ทำงานในภาคเกษตรจำนวนลดน้อยลงในทุก ๆ ปี ด้วยเหตุนี้การทำเกษตรจึงจำเป็นต้องหาตัวช่วย ซึ่งก็คือ การนำวัตถุเคมีและสารเคมีทางการเกษตรเข้ามาทดแทนแรงงานบุคคล เนื่องจากว่า ความต้องการของผู้บริโภคส่วนใหญ่ต้องการผลผลิตที่มีคุณภาพ มีลักษณะสวยงาม ไม่มีร่องรอยการถูกทำลายจากศัตรูพืช การที่จะดูแลผลผลิตให้ได้คุณภาพเช่นนี้ จำต้องใช้แรงงานและระยะเวลาพอสมควร เกษตรกรส่วนใหญ่จึงหันมาใช้สารเคมีเพื่อป้องกันและกำจัดศัตรูพืชแทน อีกทั้งการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นวิธีการที่สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ต้นทุนต่ำ และยังลดความเสียหายของผลผลิตจากศัตรูพืชได้อีกด้วย เมื่อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นปัจจัยหลักในการผลิตทางการเกษตร และประเทศไทยไม่สามารถผลิตขึ้นมาได้เอง จึงมีการนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี

สารเคมีกำจัดวัชพืช หรือโดยทั่วไปเรียกว่า “ยาฆ่าหญ้า” ในประเทศไทยมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยผลผลิตที่เกษตรกรนิยมใช้สารเคมีมากที่สุด คือ ข้าว ซึ่งถือเป็นปัจจัยหลักและรายได้หลักของเกษตรกรไทย แต่สารเคมีกำจัดวัชพืชนี้เป็นสารเคมีที่เป็นสารพิษ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ สามารถเข้าสู่ร่างกายได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการใช้สารเคมีแต่ละครั้ง หากใช้ไม่ถูกวิธี ก็จะทำให้เกิดสารเคมีเข้าสู่ร่างกายและตกค้างในผลผลิต ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค ทำให้เกิดอันตรายทั้งแบบเฉียบพลันและแบบเรื้อรัง ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการใช้สารเคมี แยกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้สารเคมีที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และกลุ่มผู้บริโภคที่บริโภคผลผลิตที่ปนเปื้อนสารเคมี การได้รับสารเคมีอาจทำให้เกิดโรคต่าง ๆ เช่น โรคมะเร็ง โรคผิวหนัง เป็นต้น

แม้ว่าสารเคมีกำจัดวัชพืช จะส่งผลให้เกิดอันตรายต่อร่างกายและเกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ประเภทยาฆ่าหญ้า โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. มัลลิกา พินิจจันทร์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ปภาศรี บัวสุวรรณค์ และรองศาสตราจารย์กำธร กำประเสริฐ

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดขอนแก่น) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ก็ตาม แต่สารเคมีกำจัดวัชพืชก็เป็นสิ่งจำเป็นในการทำเกษตรกรรม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกฎหมายเข้ามาควบคุมดูแลการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ใช้ ผู้ครอบครอง และผู้บริโภค

ประเทศไทยได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาควบคุมสารเคมีที่มีอันตราย ได้แก่ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2544 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2551 และฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 จากการศึกษาเมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้ว พบว่ายังมีปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ประเภทยาฆ่าหญ้า ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ โดยมีปัญหาสำคัญ ดังต่อไปนี้ คือ

ประเด็นที่หนึ่ง ปัญหาเกี่ยวกับการขออนุญาตการใช้วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ประเภทยาฆ่าหญ้า

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 23 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยในกฎกระทรวงดังกล่าวให้กำหนดกรณีที่จะขออนุญาตได้และกรณีที่จะอนุญาตไม่ได้ไว้ให้ชัดเจนเท่าที่จะกระทำได้ เว้นแต่ กรณีจำเป็นที่ไม่อาจคาดหมายได้ล่วงหน้าและให้กำหนดระยะเวลาสำหรับการพิจารณาอนุญาตให้ชัดเจนด้วย”

จากการศึกษาพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 จะเห็นได้ว่า การมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ประเภทยาฆ่าหญ้า ไม่ว่าจะเป็นมีไว้เพื่อใช้งานหรือมีไว้เพื่อขาย ล้วนแล้วแต่มีหลักกฎหมายที่กำหนดขึ้นมาเพื่อควบคุมการใช้งานและการขายทั้งสิ้น ดังนั้นหน่วยงานในภาครัฐจึงจำเป็นต้องเข้ามาควบคุมกำกับดูแลการใช้งานยาฆ่าหญ้าอย่างเข้มงวด เพราะการใช้ยาฆ่าหญ้าในการเกษตรจัดเป็นกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สิน สิ่งแวดล้อม และการดำรงชีวิตของประชาชนทั่วไป เพื่อให้มีการตรวจสอบจากรัฐว่าผู้ทำกิจกรรมนั้นได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานหรือหลักการในแต่ละกรณี จึงจำเป็นต้องมีการนำระบบการอนุญาตเข้ามาควบคุมดูแล

จากการศึกษากฎหมายทั้งหมด จะพบว่า การจะขออนุญาตมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ประเภทยาฆ่าหญ้านั้น ต้องดำเนินการหลายขั้นตอน ในการรวบรวมหลักฐานในการยื่นคำขออนุญาต โดยหลักฐานที่สำคัญที่สุดในการยื่นคำขออนุญาต คือ ต้องเป็นผู้ที่ผ่านหลักสูตรการอบรมก่อน ผู้ที่ประสงค์จะขาย ต้องผ่านหลักสูตรผู้ควบคุมการขายวัตถุอันตรายก่อน ผู้ที่ประสงค์จะใช้งาน ก็ต้องผ่านหลักสูตรที่กำหนดก่อน จึงจะสามารถใช้งานได้ แต่เมื่อพิจารณาต่อไปว่า อำนาจในการจัดอบรมหลักสูตรต่างๆ เป็นของใครและมีขั้นตอนเช่นไร ก็มีเพียงประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง การกำหนดหลักสูตร และหน่วยงานจัดอบรมการมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ. 2564 กำหนดไว้เท่านั้น โดยในประกาศนี้เป็นเพียงแนวทางในการจัดอบรมเท่านั้น อำนาจหน้าที่ในการจัดอบรมเป็นของเจ้าหน้าที่ทั้งหมด เนื่องจากในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มิได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานไว้โดยชัดเจน จนทำให้แต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบตีความกฎหมายไปตามความสะดวกของตน

ดังนั้น เมื่อการขออนุญาตมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ประเภทยาฆ่าหญ้า มีกฎหมายที่เข้ามาควบคุมหลายฉบับ มีกระบวนการดำเนินการที่เกี่ยวข้องหลายขั้นตอน ซึ่งขั้นตอนที่มักพบปัญหามากที่สุดคือขั้นตอนการเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการได้รับรองว่าเป็นผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่กำหนด ซึ่งปัญหาที่พบ มักเป็นเรื่องเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจหน้าที่ไม่จัดการเปิดอบรมให้ผู้ประสงค์จะมีไว้ครอบครอง โดยอ้างว่า มีผู้ประสงค์จะเข้าร่วมอบรมน้อย ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ ระยะเวลาในการเปิดอบรมในแต่ละรอบห่างกันมาก และการจัดอบรมในแต่ละครั้งไม่มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ทำให้ยากต่อการรวบรวมเอกสารเพื่อไปยื่นขออนุญาต เพราะตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจน กำหนดให้เพียงอำนาจให้เจ้าหน้าที่ในการดำเนินการเท่านั้น ด้วยเหตุนี้เองอาจทำให้ผู้ที่ประสงค์จะมีไว้ครอบครอง เห็นว่าการทำให้ถูกต้องตามกฎหมายมีความยุ่งยาก และเกิดการระงับขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้จึงอาจเกิดการเลี่ยงกฎหมายขึ้นมาได้ โดยการลักลอบขายยาฆ่าหญ้าหรือที่เรียกว่า ยาหลังร้าน การลักลอบใช้ยาฆ่าหญ้าโดยไม่ได้รับอนุญาต การลักลอบฉีดพ่นโดยไม่ได้รับอนุญาต เมื่อเป็นเช่นนี้ภาครัฐก็ไม่สามารถตรวจสอบและเข้าไปควบคุมดูแลได้

ประเด็นที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่เกิดความเสียหายจากการใช้วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ประเภทยาฆ่าหญ้า

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 63 บัญญัติว่า “ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง ผู้นำผ่าน ผู้นำกลับเข้ามา ผู้ส่งกลับออกไป หรือผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่วัตถุอันตรายที่อยู่ในความครอบครองของตน เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง”

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 64 บัญญัติว่า “ผู้ขายหรือผู้ส่งมอบวัตถุอันตรายให้กับบุคคลใด ต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายของบุคคลดังกล่าวอันเกิดแต่วัตถุอันตรายนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง”

จากการศึกษาพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 จะเห็นได้ว่า มาตรา 63 ได้กำหนดถึงสิทธิแก่ผู้เสียหายในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นจากวัตถุอันตรายจากผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง หรือผู้มีไว้ในครอบครอง เว้นแต่ บุคคลเหล่านั้นจะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะเหตุสุดวิสัย หรือเพราะความผิดของผู้เสียหายเอง และมาตรา 64 ได้กำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ขายหรือผู้ส่งมอบวัตถุอันตรายให้กับคนต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากวัตถุอันตรายนั้น เว้นแต่ผู้ขายหรือผู้ส่งมอบวัตถุอันตรายจะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะเหตุสุดวิสัยหรือเพราะความผิดของผู้เสียหายเอง ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับความเสียหายที่กำหนดไว้แต่เพียงผู้ใดเป็นผู้มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นเท่านั้นหรือผู้ใดมีสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดขึ้น แต่ไม่ได้มีการบัญญัติถึงเรื่องของค่าเสียหายที่ต้องชำระให้แก่กันไว้แต่ประการใด เมื่อมิได้มีการกำหนดว่าควรจะต้องชำระค่าเสียหายมากน้อยเพียงใดถึงจะเพียงพอต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นหรือเป็นการทำให้ผู้จะกระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดเพราะจะต้องชดเชยค่าเสียหายอย่างสูงสำหรับการกระทำความผิดนั้น ๆ เช่นนี้จึงควรต้อง

มีมาตรการบางประการ นอกจากการบังคับใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้ว ต้องมุ่งลงโทษเมื่อเกิดการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ทำให้เกิดความเสียหายขึ้น ซึ่งมาตรการที่เหมาะสมในการนำมาบังคับใช้แก่ความเสียหายนี้ ได้แก่ มาตรการเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนอันเป็นการลงโทษ

ค่าสินไหมทดแทนอันเป็นการลงโทษ หรือ ค่าเสียหายอันเป็นการลงโทษ เป็นค่าเสียหายที่นอกจากจะให้ผู้เสียหายได้รับชดเชยแล้ว ยังมุ่งที่จะลงโทษผู้กระทำละเมิดให้หลบจำจนไม่กลับมาทำพฤติกรรมเช่นเดิมอีก และเพื่อให้บุคคลอื่นไม่เอาเป็นเยี่ยงอย่าง ค่าเสียหายชนิดนี้จะกำหนดขึ้นในกรณีที่พฤติกรรมของผู้กระทำละเมิดมีความร้ายแรงมากโดยเป็นการจงใจกระทำละเมิดทั้ง ๆ ที่รู้ว่าหากกระทำไปจะก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น แต่มิได้สนใจหรือคำนึงถึงผลของการกระทำนั้น

ดังนั้น การนำหลักการเรื่องค่าเสียหายเชิงลงโทษมาใช้ในประเทศไทยย่อมทำให้การดำเนินคดีทางแพ่งมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากมีบทลงโทษผู้กระทำละเมิดที่รุนแรงขึ้นทำให้ผู้กระทำละเมิดเกรงกลัวต่อกฎหมาย และป้องกันผู้อื่นไม่ให้กระทำละเมิดเช่นนั้นอีกในอนาคต อีกทั้งสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ถูกกระทำละเมิดด้วย การนำหลักการเรื่องค่าเสียหายเชิงลงโทษมาใช้ จึงต้องมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเหมาะสมกับลักษณะความรุนแรงและความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำละเมิด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

ประเด็นที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับอัตราโทษกรณีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ประเภทยาฆ่าหญ้า

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 73 บัญญัติว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 23 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษ จะเห็นได้ว่า การลงโทษเป็นสิ่งที่ทำให้กฎหมายมีสภาพบังคับและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการลงโทษมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้นำใจในผลที่ตนได้กระทำลงไป ตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง ซึ่งเป็นการลงโทษที่มุ่งจะไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำขึ้นมาอีก โดยใช้วิธีการลงโทษอย่างหนักแก่ผู้กระทำความผิด เพื่อให้เกิดความเจ็บปวดไม่กล้ากลับมาทำผิดอีก และเพื่อเป็นตัวอย่างให้กับบุคคลอื่นได้เห็นว่า ถ้ากระทำเช่นนั้นก็จะได้รับโทษอย่างเดียวกัน จนเกิดความเกรงกลัวที่จะกระทำความผิดนั้น ๆ ขึ้น นอกจากนี้การกำหนดบทลงโทษที่หนักก็เพราะเมื่อผู้กระทำความผิดพิจารณาแล้วว่าโทษที่จะได้รับส่งผลเสียมากกว่าเกิดผลดีกับตนเองก็จะไม่กระทำความผิดเช่นนั้น

จากการศึกษาพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 73 ได้กำหนดบทลงโทษแก่บุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา 23 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หากพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่า มีการกำหนดบทลงโทษแก่บุคคลผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรา 23 เอาไว้ คือ เป็นผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่ได้ขออนุญาตในการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ซึ่งการขออนุญาตเป็นมาตรการที่สำคัญที่จะสามารถควบคุมให้มีการลักลอบนำเข้า จำหน่าย หรือใช้งาน ยาฆ่าหญ้า ไกลโฟเซต และในมาตรา 73 เอง

ก็มีการกำหนดอัตราโทษไว้จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเมื่อพิจารณาอัตราโทษตามความในพระราชบัญญัตินี้ จะเห็นได้ว่า มิได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนับตั้งแต่ พ.ศ. 2535 จึงทำให้อัตราโทษไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน กล่าวคือ ในการกำหนดอัตราโทษปรับเป็นการกำหนดอัตราโทษมาตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงมาจนปัจจุบัน เปรียบเสมือนการกำหนดอัตราโทษปรับแบบตายตัว และเมื่อพิจารณาประกอบกับสถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบันที่ค่าเงินมีแนวโน้มสูงขึ้นในทุก ๆ ปี การใช้อัตราค่าปรับแบบตายตัวจึงมีความล้าหลังและส่งผลกระทบต่อจำนวนค่าปรับถูกลงในทุก ๆ ปี เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเงินในปีนั้น ๆ อีกทั้งในปัจจุบันมีการแข่งขันทางธุรกิจที่สูงมาก ผู้ประกอบการต่าง ๆ มุ่งถึงผลกำไรมากกว่าสิ่งอื่นใด รวมถึงกระบวนการในการขออนุญาตมีความยุ่งยากและใช้ระยะเวลานาน จนส่งผลให้ผู้ประกอบการและผู้ใช้งานไม่ดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอน ทั้งอัตราโทษปรับที่กำหนดไว้เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลประกอบการที่จะได้รับพบว่า คู่ค้าที่จะเสี่ยงภัย ทั้งในปัจจุบันรัฐมิได้มีความเข้มงวดในการตรวจสอบผู้กระทำความผิด จึงไม่เกิดความเกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับ ส่งผลให้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพในการใช้บังคับลงโทษเพื่อยับยั้งมิให้เกิดการกระทำความผิด

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่ออัตราโทษที่จะได้รับและเพื่อให้สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง การปรับปรุงแก้ไขอัตราโทษปรับยอมทำให้การบังคับใช้บทลงโทษมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ประเภทยามาหญา ทั้ง 3 ประเด็นปัญหา ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการขออนุญาตการใช้วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ประเภทยามาหญา

เห็นควรแก้ไข

มาตรา 23 แก้ไขเป็น “ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ดังต่อไปนี้

(1) วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ ต้องจัดให้มีตรวจสอบสถานที่ตั้ง การวางจำหน่าย ฉลากวัตถุอันตราย สถานที่จัดเก็บและวิธีการจัดเก็บ โดยออกเป็นหนังสือเมื่อผ่านการตรวจสอบ ซึ่งวิธีการตรวจสอบให้เป็นไปตามประกาศกระทรวง ทั้งนี้ต้องจัดให้มีการอบรมหลักสูตรผู้ควบคุมการขายและหลักสูตรควบคุมการใช้งานและให้กำหนดระยะเวลาในการจัดอบรมหลักสูตรให้ชัดเจนด้วย ซึ่งวิธีการจัดอบรมให้เป็นไปตามประกาศกระทรวง”

2. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่เกิดความเสียหายจากการใช้วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ประเภทยามาหญา

เห็นควรแก้ไข

มาตรา 63 แก้อไขเป็น “ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง ผู้นำผ่าน ผู้นำกลับเข้ามา ผู้ส่งกลับออกไป หรือผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายที่เกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย อนามัยหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น อันเกิดแต่วัตถุอันตรายที่อยู่ในความครอบครองของตน

หากความเสียหายตามวรรคหนึ่ง เกิดขึ้นจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง ผู้นำผ่าน ผู้นำกลับเข้ามา ผู้ส่งกลับออกไป หรือผู้มีไว้ในครอบครองวัตถุอันตราย ให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด โดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดขึ้น

อนึ่ง ความรับผิดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองหากพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั้นเองก็ไม่ต้องรับผิด”

มาตรา 64 แก้อไขเป็น “ผู้ขายหรือผู้ส่งมอบวัตถุอันตรายให้กับบุคคลใด ต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายที่เกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย อนามัยหรือทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวอันเกิดแต่วัตถุอันตรายนั้น

หากความเสียหายตามวรรคหนึ่ง เกิดขึ้นจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้ขายหรือผู้ส่งมอบวัตถุอันตราย ให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด โดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดขึ้น

อนึ่ง ความรับผิดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองหากพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั้นเองก็ไม่ต้องรับผิด”

3. ปัญหาเกี่ยวกับอัตราโทษกรณีมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ประเภทยาฆ่าหนู

เห็นควรแก้ไข

มาตรา 73 แก้อไขเป็น “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 23 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษ ดังต่อไปนี้

(1) วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับในอัตราไม่เกินสองเท่าของผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้รับจากการกระทำความผิด แต่ไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

เอกสารอ้างอิง

- จิต เศรษฐบุตร. **หลักกฎหมายลักษณะละเมิด**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- จิระ พุ่มพวง. **แนวคิดใหม่เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเอกชน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2556.
- เฉลิมวุฒิ สารกิจ. **แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับละเมิด**. พระยา: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, 2556.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. **คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558.
- ธานี วรรณ. **หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2557.
- พิรพงศ์ จงไพศาลสกุล. “เพดานชั้นสูงในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ.” **วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์** 11, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565): 1.
- มณฑิ โพธิ์ทัย. **การปลูกสวนป่า**. กรุงเทพมหานคร: ส่วนประชาสัมพันธ์และการประชุม ฝ่ายบริหารทั่วไป องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้, 2536.
- วุฒิพงศ์ วิบูลย์วงศ์. “หลักนิติธรรมกับการเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญา.” ใน **เอกสารวิชาการส่วนบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2556.
- ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์. **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดจัดการงานนอกสั่งและลามิควรได้**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552.
- ศุภวัฒน์ สิงห์สุวรรณ. **บันทึกเรื่อง เกณฑ์พิจารณาในการเลือกกำหนดโทษทางปกครองแทนโทษอาญา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2560.
- สถิต เล็งไธสง. **หลักกฎหมายแพ่งตามแนวคิดอาจารย์สถิต เล็งไธสง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิมพ์อักษร, 2548.
- อังกริยา ชูตินันท์. **อาญาวิทยาและทัณฑวิทยา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2557.
- อิสร์กุล อุณหเกตุ. **ระบบค่าปรับทางอาญา**. นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูป, 2556.